

IYR Vuorinen Hanna(TEM), Vilén
Kirsti(TEM), Kauppinen
Petteri(OKM)

05.07.2019

Asia

Epävirallinen kilpailukykyministereiden (tutkimus) kokous 4.7.2019 Helsingissä

Kokous

Epävirallinen kilpailukykyministerikokous 04.07.2019 - 04.07.2019

Epävirallisessa kilpailukykyneuvostossa 4.-5.7.2019 tutkimus –päivänä 4.7.2019 keskusteltiin tutkimuksen ja innovaatioiden merkityksestä innovaatiovetoisen kestävä kasvun ajurina sekä missioista strategisena välineenä Horisontti Eurooppa –ohjelmassa. Keskustelut ovat osa kestävä kasvun teemaa, jota Suomi vie kokonaisvaltaisesti eteenpäin puheenjohtajakaudellaan. Kokouksen puheenjohtajana toimi elinkeinoministeri Katri Kulmuni.

Kokonaisvaltainen innovaatiovetoisen kestävä kasvun lähestymistapa otettiin hyvin vastaan. Tutkimuksella ja innovaatioilla on tärkeä rooli yhteiskunnallisiin haasteisiin vastaamisessa. Keskustelussa korostettiin myös bottom up ja top down -lähestymistapojen yhdistelmää, koulutuksen ja osaamisen sekä pitkäjänteisen rahoituksen merkitystä.

Missioita koskevissa keskusteluissa korostettiin, että missioiden pitää olla innostavia kansalaisille ja kansalaisten pitää hyötyä tuloksista. Missioilla on oltava selkeä fokus ja tavoitteet sekä tulosten pitää olla mitattavissa. Jäsenvaltioiden on hyväksyttävä missiot laajasti, mikä on edellytys sitoutumiselle. Tarvitaan soveltuvat kannusteet yrityksille, tutkimukselle ja kansalaisille. Monialainen ja -tieteinen lähestyminen missioiden toimeenpanoon on olennaista. Komissio julkaisi kokouksessa missioita johtavien hallitusten (board) puheenjohtajien nimet.

Epävirallisessa kilpailukykyneuvostossa 4.-5.7.2019 tutkimus-päivänä 4.7.2019 keskusteltiin tutkimuksen ja innovaatioiden merkityksestä innovaatiovetoisen kestävä kasvun ajurina sekä missioista strategisena välineenä Horisontti Eurooppa –ohjelmassa. Suomi pyrkii edistämään näillä keskusteluilla EU:n uuden viisivuotisen strategisen ohjelman tavoitteita ja Horisontti Eurooppa-ohjelman toimeenpanoa.

Kokouksen puheenjohtajana toimi elinkeinoministeri Katri Kulmuni.

Suomi puheenjohtajamaana oli valmistellut asioista keskustelupaperit. Epävirallisessa kokouksessa ei tehty päätöksiä.

Tutkimus ja innovaatiot kestävän kasvun ajureina

Puheenjohtajamaan keskustelupaperissa korostettiin, että suurten yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemiseen tarvitaan tutkimusta ja innovaatiota. Samalla ne tarjoavat myös liiketoimintamahdollisuuksia. Kestävän kasvun malli edellyttää uudenlaista kokonaisvaltaista lähestymistapaa ja EU:n ja jäsenmaiden yhteisiä ponnistuksia tutkimus- ja innovaatiopolitiikassa. Tutkimus- ja innovaatiotoiminnan investointien lisäksi on tärkeää kiinnittää huomioita toimiviin sisämarkkinoihin, innovaatiomyönteiseen sääntely-ympäristöön sekä innovaatioiden käyttöönottoon. Kestävän kasvun edistäminen edellyttää kokonaisvaltaista lähestymistapaa ja tarvittavien politiikkatoimien samanaikaista hyödyntämistä (policy mix). Pitkäjänteinen tutkimuksen ja innovaatioiden rahoituksen sekä ympäristön tukeminen ovat avainasemassa Euroopan kilpailukyyn edistämässä. Eurooppalaista kilpailukykyä edistetään myös tehostamalla EU:n rahoitusvälineiden välisiä synergioita. EU-tason tavoitteiden toteutumisen tukemiseksi on tärkeää, että jäsenmaat panostavat kansallisesti t&i-rahoituksen ja –ympäristön kehittämiseen.

Keskustelun pohjana olivat puheenjohtajamaan kysymykset:

1. Miten paremmin yhdistää tutkimus ja innovaatiot muihin politiikkoihin innovaatiovetoisten siirtymien vauhdittamiseksi?
2. Millaiset uudet hallintomallit ja politiikkavälineet tukevat parhaiten uuden kokonaisvaltaisen, kestävää kasvua tukevan tutkimus- ja innovaatiopolitiikan toimeenpanoa? Miten osallistaa erilaisia ryhmiä eri tasoilla innovaatiovetoisissa siirtymissä?

Ministerien keskustelua alustavat professori Sylvia Schwaag Serger Lundin yliopistosta ja Vaisala Oyj:n toimitusjohtaja Kjell Forsén.

Schwaag Serger korosti, että transformatiivinen innovaatiopolitiikka sisältää paljon mahdollisuuksia mutta edellyttää merkittävää muutosta toimintatavoissa sekä uusia institutionaalisia rakenteita. Yhteiskunnallisten haasteiden kompleksisuus edellyttää kokeiluja, riskinottoa ja refleksisyyttä. Lisäksi on tärkeää löytää keinoja kohdentaa toimia yhteisesti sovittuihin tavoitteisiin, markkinoiden muotoiluun ja luomiseen, muutosvastarinnan tunnistamiseen ja hallintaan.

Forsén korosti esityksessään, että tieteen kaupallistaminen edellyttää yritysvetoisia ekosysteemejä. Olennaiset ekosysteemin elementit ovat julkinen tutkimusrahoitus, kumppanuudet johtavien tutkimuslaitosten kanssa sekä yrityksen oma osaaminen teknologioiden kehittämisessä ja kaupallistamisessa. Myös startupeilla ja pk-yrityksillä on tärkeä rooli innovaatioiden kaupallistamisessa.

Komissaari Moedas nosti esille, että on tärkeää tunnistaa muutosvastarinta, luoda myönteisiä vastakkainasettelua ja hyödyntää luovuutta. Lisäksi on tärkeää yhdistää bottom up (missiot) sekä top down lähestymistavat (missioiden johtaminen) sekä varmistaa, että ekosysteemissä palapelin kaikkia palat ovat paikoillaan.

Kokonaisvaltainen innovaatiovetoisen kestävän kasvun lähestymistapa otettiin hyvin vastaan. Tutkimuksella ja innovaatioilla on tärkeä rooli yhteiskunnallisiin haasteisiin vastaamisessa. Keskustelussa korostettiin myös bottom up ja top down -lähestymistapojen yhdistelmää, koulutuksen ja osaamisen sekä pitkäjänteisen rahoituksen merkitystä.

Yhteenvedossaan puheenjohtaja nosti esille tutkimustulosten hyödyntämisen ja innovaatioiden markkinoille tuomisen tärkeyden innovaatiovetoisen kestävän kasvun edistämässä. Lisäksi on

tärkeää kehittää poikkisektoriaalisia hallintomalleja sekä uusia välineitä systeemisten muutosten ja missioiden toimeenpanon tueksi.

Lounaskeskustelu

Ministereiden lounaskeskustelun yhteydessä kuultiin suomalaisen startup-yrittäjä Pekka Laurilan (Iceye Oy) puheenvuoro siitä, kuinka eurooppalaista tutkimus- ja innovaatiotoimintaa voidaan hyödyntää liiketoiminnan vauhdittajana. Esityksessään Laurila korosti asennetta, riskinottoa, yhteistyötä, luovuutta, oikeanlaista scale-up rahoitusta. Tärkeintä on markkinoiden luominen, ei olemassa olevien markkinoiden valloittaminen. Keskustelussa korostettiin, että Euroopassa on tärkeää lisätä tietoisuutta maailmanlaajuisista lupaavista markkinamahdollisuuksista. Yliopistorakenteiden pitäisi olla ketteriä vastaamaan uusiin tieteenaloihin ja monitieteisyyteen.

Missiot strategisena välineenä Horisontti Eurooppa –ohjelmassa

Missiot ovat kunnianhimoisia aloitteita, joilla tavoitellaan merkittäviä myönteisiä vaikutuksia erityisesti Euroopassa. Horisontti Eurooppa-ohjelman missiot on tarkoitus käynnistää seuraavilla aloilla:

- Sopeutuminen ilmastomuutokseen mukaan lukien yhteiskunnalliset muutokset
- Syöpä
- Terveet valtameret ja meret sekä rannikko- ja sisävesialueet
- Ilmastoneutraalit ja älykkäät kaupungit
- Maaperän terveys ja ruoka

Missioaloille tullaan asettamaan johtoryhmät, joiden tehtävänä on ehdottaa yhden tai useamman mission käynnistäminen ao. aloilla. Johtoryhmien ehdotusten tulee perustua laaja-alaiseen analyysiin ja sidosryhmien kuulemiseen. Missioiden lopullisen valinnan tekee komissio vuoropuhelussa jäsenmaiden kanssa. Missioiden toimeenpanoon on tarkoitus osoittaa Horisontti Eurooppa-ohjelman kolmen ensimmäisen vuoden aikana enintään 10 % ”Globaalit haasteet ja teollisuuden kilpailukyky” - pilarin budjetista. Komission ehdotus tämän pilarin budjetiksi on 52,7 mrd. euroa (käyvin hinnoin).

Professori Mazzucato keskittyi esityksessään Horisontti Euroopan missioiden toimeenpanoon ja hallinnointiin sekä rahoitukseen, julkisen sektorin kyvykkyyksiin ja kansalaisten osallistamiseen. Rahoituksen osalta on tarvetta pitkäjänteiseen riskirahoitusrahastoihin sekä eri rahoitusvälineiden koordinointiin Euroopan, kansallisella sekä alueellisella tasolla. Julkisen sektorin kyvykkyyksiä kokeilla sekä toimia poikkihallinnollisesti on parannettava. Tarvitaan myös uudenlaisia arviointimalleja, välineitä ja tekniikkoja, jotka huomioivat myös spill-over vaikutukset. Julkisten hankintojen hyödyntämistä tulisi myös edistää. Kansalaisten osallistaminen on tärkeä keino yhdistää julkiset innovaatioinvestoinnit ja yhteiskunnan tarpeet. Kansalaisia tulisi osallistaa kaikissa missioiden vaiheissa eli määrittelystä, toimeenpanoon ja arviointiin.

Komissaari Moedas kiitti professori Mariana Mazzucatoa tärkeästä työstä missioiden hyväksi sekä uudesta raportista. Komissio kertoi missioiden johtoon valitut henkilöt:

1. **Ms Connie Hedegaard**, former European Commissioner for Climate Action, for the mission on ‘Adaptation to Climate Change including Societal Transformation’.
2. **Professor Harald zur Hausen**, Nobel Prize Laureate in Physiology or Medicine, for the mission on ‘Cancer’.
3. **Mr Pascal Lamy**, former Trade Commissioner and Director-General of the World Trade Organisation, for the mission on ‘Healthy Oceans, Seas, Coastal and Inland Waters’.
4. **Professor Hanna Gronkiewicz-Waltz**, former Mayor of Warsaw, for the mission on ‘Climate-Neutral and Smart Cities’.

5. **Mr Cees Veerman**, former Dutch Agriculture Minister, for the mission on ‘Soil Health and Food’.

Ministerit keskustelivat neljässä pienryhmässä. Puheenjohtajan taustamuistiossa esitetty kysymys ryhmäkeskustelua varten:

”Miten tulisi varmistaa, että valitut missiot tuovat ratkaisuja mahdollisuuksiin ja haasteisiin, jotka on nostettu esille EU:n valtionpäämiesten Sibiun julistuksessa ja EU:n viisivuotisessa strategisessa ohjelmassa?”

Keskustelujen keskeiset johtopäätökset olivat:

1. Missioiden pitää olla innostavia kansalaisille ja laajasti hyväksyttäviä yhteiskunnassa. Missioisten tulosten pitää tulla kansalaisten hyödyksi.
2. Missioilla on oltava selkeä fokus ja tavoitteet sekä tulosten pitää olla mitattavissa. Missioiden avoimuus on tärkeää, kuten myös kansainvälinen yhteistyö.
3. Tarvitaan soveltuvat kannusteet yrityksille, tutkimukselle ja kansalaisille. Yrityssektorin panoksilla on tärkeä merkitys missioiden toteuttamisessa.
4. Monialainen lähestyminen missioiden toimeenpanoon on olennaista. Yhteiskuntatieteet ja humanistiset tieteet ovat tärkeitä kaikkien alojen missioiden onnistumisessa.

Suomen edustajat
Elinkeinoministeri Kulmuni, valtiosihteeri Partanen sekä virkamiesdelegaatio (TEM, OKM, EUE).

Asiakirjat
Puheenjohtajamaan taustapaperit keskusteluihin: Research and innovation as drivers of sustainable growth ja Missions as a strategic tool in Horizon Europe.

Liitteet

Viite

Asiasanat	innovaatiot, tutkimus, tutkimus- ja kehittämistoiminta, kilpailukykyneuvosto
Hoitaa	TEM
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PE, PLM, SM, STM, UM, VM, VNK, VTV, YM